

Tax Evasion

فرار مالیاتی به امری غیرقانونی گفته می‌شود که طی آن افراد یا شرکت‌های مشمول از پرداخت مالیات سربرازده و از آن فرار می‌کنند (Hindriks and Myles, ۲۰۱۳: ۵۷۴). فرار مالیاتی از منظر نظام مالیاتی در جامعه نامطلوب است؛ چون افراد در یک عمل خلاف قانون و مجرمانه موجب کاهش درآمد مالیاتی بالقوه دولت می‌شوند. به دلیل غیرقانونی بودن فرار مالیاتی غالباً با مفاهیم اقتصاد غیررسمی (Informal Economy)، اقتصاد زیرزمینی (Underground Economy) و اقتصاد سیاه (Economy Black) همراه است. وجه تمایز اصلی میان «فرار مالیاتی» با «اجتناب مالیاتی» (Tax Avoidance) نیز از منظر غیرقانونی بودن فرار مالیاتی است. استفاده از این واژه با انتشار مقاله آلینگام - ساندمو (Allingham and Sandmo) با عنوان «فرار مالیات بر درآمد: تحلیل نظری» به ادبیات اقتصاد در خصوص مالیات ستانی وارد شد که این عمل را نوعی جرم تلقی کردند. فرار مالیاتی هم در بین افراد (خانوارها) و هم بنگاه‌ها مطرح است و در هردو زمینه، به درجه پذیرش ریسک به‌وسیله تصمیم‌گیر اقتصادی در سطح خانوار یا بنگاه بستگی دارد. هرچه افراد ریسک‌پذیرتر باشند امکان روی آوردن به این عمل غیرقانونی بیشتر است (Myles, ۱۹۹۵: ۳۷۳)، که از این طریق می‌توانند درآمد خود و در بخش بنگاه سود خود را افزایش دهند. در سطح خانوارها هرچه افراد ریسک‌پذیرتر باشند، تمایل بیشتری برای ارائه نیروی کار خود در مشاغل دارند که بدون پرداخت مالیات به درآمد بیشتری دست پیدا کنند. بنگاه‌ها هم با اعلام نکردن فروش واقعی خود یا تغییرات در صورت‌هزینه‌های انجام‌شده تلاش دارند تا از این طریق مالیات کمتری پرداخت کرده و به درآمد خالص بالاتری دست یابند که هردو به گسترش اقتصاد غیررسمی یا زیرزمینی منجر می‌شود. نرخ مالیات، احتمال حسابرسی

شدن توسط دولت و مجری مالیاتی کشور، میزان جریمه برای عمل خلاف قانون یعنی فرار مالیاتی، پیچیدگی و شفاف نبودن قوانین و مقررات مالیاتی از جمله عواملی هستند که می‌توانند بر این عمل مجرمانه تأثیر بگذارند (Slemrod and Yitzhak, ۲۰۰۲: ۱۴۴۰). حتی اعلام حداقل دستمزد می‌تواند با تأثیر بر میزان درآمدهای اظهارشده و تمکین کارگران، بر انگیزه فرار مالیاتی کارگران و کارفرمایان اثر بگذارد (Tonin, ۲۰۱۱). این تخلف در تمامی کشورهای دنیا اعم از توسعه‌یافته یا درحال توسعه با شدت متفاوت مشکلی برای نظام‌های مالیاتی است.

کتاب‌شناسی

- Allingham, M. G., & Sandmo, A. (۱۹۷۲). "Income Tax Evasion: A theoretical analysis", *Journal of public economics*, ۱(۳-۴): ۳۲۳-۳۳۸.
- Hindriks, J., & Myles, G. D. (۲۰۱۳). Chapter ۲۲, *Intermediate public economics*, MIT press.
- Myles, G. D. (۱۹۹۵). Chapter ۱۲, *Public economics*, Cambridge university press.
- Slemrod, J., & Yitzhaki, S. (۲۰۰۲). "Tax avoidance, evasion, and administration", In *Handbook of public economics*: ۳:۱۴۲۳-۱۴۷۰.
- Tonin, M. (۲۰۱۱). "Minimum wage and tax evasion: Theory and evidence", *Journal of Public Economics*, ۹۵(۱۱-۱۲): ۱۶۳۵-۱۶۵۱.

مهنوش عبدالله‌میلانی

عضو هیئت‌علمی گروه اقتصاد نظری، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی